

Світле безсмертя Лесі Українки

25 лютого – 155- річчя від дня народження Лесі Українки

«Леся Українка була людиною світу й водночас розбудувала нове розуміння національної ідентичності» (Тамара Гундорова).

«Від часу Шевченкового «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте» Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова, як із уст сеї слабосилої хорої дівчини» (Іван Франко).

Лесю Українку (Лариса Петрівна Косач-Квітка) називають Дочкою Прометея, Ломикаменем, Співачкою досвітніх огнів, Символом нації. Вона по праву заслуговує на ці імена, бо й справді зробила для своєї рідної України дуже багато.

Нагадаємо декілька цікавих фактів із життя мисткині.

- Місце народження – Волинь, невеличке містечко Звягель (нині Новоград-Волинський). Саме тут, в інтелігентній дворянській родині в 1871 році народилася поетеса. Її батько – відомий громадський діяч Петро Косач - був службовцем, мати – Ольга Драгоманова-Косач – письменниця, яка друкувалася під псевдонімом Олена Пчілка.
- Серед близького оточення майбутньої поетеси були відомі культурні діячі: М.Старицький, М.Лисенко, І Франко. У будинку Косачів часто збиралися письменники, художники, музиканти, влаштовувалися мистецькі вечори й домашні концерти.
- Свій перший твір «Надія» Леся Українка написала дев'ятирічкою. На початку 1893 року у Львові виходить перша збірка поезій «На крилах пісень».

- Свій псевдонім Лариса Косач запозичила у дядька Михайла Драгоманова. Він підписувався як «Українець». А оскільки Леся дуже любила свого дядька і захоплювалась ним, то вирішила в чомусь бути схожою на нього.
- Леся Українка дуже багато перекладала українською мовою. Серед таких творів – старогрецька лірика, давньоіндійська «Рігведа», поеми Гомера, поезії Г.Гейне, а також В.Гюго, В. Шекспіра, Дж.Г.Байрона, Данте, А.Міцкевича, М.Гоголя.
- З 12 років Леся під керівництвом матері Олени Пчілки (Ольги Драгоманової) вивчає німецьку та французьку мови, потім польську, російську, давньогрецьку, латинську, італійську, болгарську, англійську. Перебуваючи в країнах Західної Європи, Леся Українка вільно контактувала з іноземцями, розмовляючи всіма європейськими мовами. Була добре обізнана з європейською та світовою літературою, мистецтвом, історією, кохалася в народній пісні та рідній літературі.
- Леся Українка про себе: «Коли я активна, я не знаю страху. Я люблю в усьому мати ясність, і я за правду. Я звикла...кінчати всі розпочаті справи. Я сама вибираю собі товариство свідомо, як свідомо зрікаюся його. Ніщо так мене не мучить, як фальш. По-моєму, так: або жити, або вмирати, аби не скніти ціле життя.
Я б хотіла, щоб мене судили по щирості, не вважаючи на мою молодість, ні на молодість нашої літератури, а я б тоді відала, як з тим судом обійтися!.. Я ніколи не ображаюся, коли судять мою роботу...
...Я не боюся гіркої правди. Мої плечі витримують і не таку вагу.
Всяка людина має право боронити свою душу і серце, щоб не вривалися туди силоміць чужі люди, немов у свою хату, принаймі поки живе господар тієї хати.
Стараюся нічого зайвого не купувати. Кажу по правді, тому що брехати сором. Літературна гордість у мене є! За популярністю не ганяюся».
- Юна Леся у 1890 році написала «Стародавню історію східних народів», призначену для молодших сестер. Ця книжка в 1918 році була видана як підручник для національної школи
- Мандрівниця не з власної волі, Леся Українка побувала в Європі, Азії, Африці, Італії, Єгипті, Грузії, Криму.

- Вірним побратимом і чоловіком поетеси став відомий український фольклорист Климент Квітка, з яким вона одружилася у 1908 році.
- Леся Українка написала 22 драматичних твори. Одним із кращих вважається драма-феєрія «Лісова пісня», яка в чорновому варіанті була написана влітку 1911 року в Кутаїсі впродовж 10-12 днів. Остаточне доопрацювання та редагування твору тривало до жовтня того ж року. У листі до сестри Ольги від 27 листопада 1911 року Леся так згадувала про напружену роботу над твором: «Писала я її дуже недовго, 10-12 днів, і не писати ніяк не могла, бо такий уже був непереможний настрій, але після неї я була хвора і досить довго «приходила до пам'яті»...Далі я заходила її переписувати, ніяк не сподіваючись, що се забере далеко більше часу, ніж саме писання, - от тільки вчора скінчила сю мороку, і тепер чогось мені шия та плечі болять, наче я мішки носила».
- У листі до матері від 2 січня 1912 року Леся писала: «Мені здається, що я просто згадала наші ліси та затужила за ними. А то ще здавна тую Мавку «в умі держала», ще аж із того часу, як ти в Жабориці мені щось про мавок розказувала, як ми йшли якимсь лісом з маленькими, але дуже густими деревами. Потім я в Колодяжному в місячну ніч бігала самотою в ліс(ви того ніхто не знали) і там ждала, щоб мені привиділась Мавка. І над Нечімним вона мені мріяла, як ми там ночували – пам'ятаєш – у дядька Лева Скулинського. Видно, вже треба було мені колись про неї написати, а тепер чомусь прийшов слухний час – я й сама не збагну чому. Зачарував мене сей образ на весь вік».
- «Леся Українка «силою свого генія ...створила надзвичайно своєрідну поему, піднесла її на небувалу в історії світової літератури височінь»(Борис Мельничук).
- «Лісова пісня» - це діамантовий вінець Лесі Українки (М.Рильський).
- «Життя Лесі Українки і творчий поетичний її спадок - то її заповіт, її імперативний наказ потомній українській жінці...Не тільки пізнати, не тільки споглядати, а перетворити її сильне сміливе гаряче слово в меч, щоб ще краще, ніж він діяв у хворих руках Лесі Українки, він послужив її тим дочкам, що вкупі зі своїми братами і батьками відвоюють батьківщину...Де серед розквітлої знову національної культури творитимуть нове життя української люди, якою була Леся Українка» (Є. Ненадкевич).

- «Вся ти – трепет, вогонь, ідея, Вся ти – вірна єдина струна,

І хто знає співця Антея, Той тебе у ньому пізна.

Ти себе Українкою звала,- І чи краще знайду ім'я

Тій, що радістю в муках сіяла, Як отчизна – твоя і моя..» (М.Рильський).

*** Комунальною установою «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників» проведено конкурс творчих робіт «Ти завжди, Лесю, в пам'яті Одеси», присвячений 155 – річчю від дня народження Лесі Українки.

У наступних випусках журналу будемо друкувати кращі роботи переможців та учасників заходу.

Знаймо нашу історію, шануймо відому українку Ларису Петрівну Косач-Квітку – Лесю Українку.